

● วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ ราย ๖ เดือน (ปีละ ๒ ฉบับ) คือ ฉบับที่ ๑ เดือน มกราคม-มิถุนายน, ฉบับที่ ๒ เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนา เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เพื่อสนับสนุนให้เกิดวารสารทางวิชาการกลางของมหาวิทยาลัย ในการเผยแพร่บทความวิชาการ และบทความวิจัยแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ในขอบข่ายเนื้อหาสาขาวิชาสังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
- ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย ๒ ท่านต่อบทความ
- ทัศนคติและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนคติของ ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ วารสารมหาจุฬาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● **เจ้าของ**

กองวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สำนักงานอธิการบดี ห้อง ๓๐๕ เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ถนนพลโยธิน ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๗๗๓, โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘๐๑๓
www.jma.mcu.ac.th

● **ที่ปรึกษาวารสารมหาจุฬาราชการ**

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดี
พระราชปริยัติกวี, ศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระราชปริยัติมุนี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะพุทธศาสตร์
พระครูโสภณพุทธศาสตร์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์
พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
พระครูปริยัติกิตติธำรง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์

● **บรรณาธิการ**

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร.

● **หัวหน้ากองบรรณาธิการ**

นายสุชญา ศิริธัญญกร

● **กองบรรณาธิการ :**

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ พรหมเลิศ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กั้นทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สีระโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.วีรชาติ นิมอนงค์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
นายสุภฐาน สุดาจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● **คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารมหาจุฬาริชาการ (Peer Review)**

สาขาวิชา ศาสนา, ปรัชญา, พระพุทธศาสนา, ครุศาสตร์, มนุษยศาสตร์, สังคมศาสตร์

■ **ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย**

พระราชปริยัติกวี, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระราชปริยัติมุนี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังษิ์ สุทนต์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงชัย หมั่นชนะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร สุขะใจ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระกาญจน์ กนกกมลเสศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภษร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฏธีร์ ศรีดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

■ **ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย**

ศาสตราจารย์ พิเศษ อติศักดิ์ ทองบุญ

ราชบัณฑิต

ศาสตราจารย์ ดร.วิษระ งามจิตรเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง เลื่อมใส

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา จันทร์แก้ว

มหาวิทยาลัยบูรพา

(๕)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชชุดา หนูวิไล
รองศาสตราจารย์ ดร.เมธาวี อุดมธรรมมานุภาพ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน
รองศาสตราจารย์ ดร.สนธิ สัตโยภาส
รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมศรี ไชยศรี
รองศาสตราจารย์ สยาม คำปรีดา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สีระโรจนานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นลินี ฦ นคร
ดร.วีรชาติ นิมนองค์
ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตระ
ดร.มารุต พัฒนา
ดร.วันชัย สุขตาม
ดร.ชัยสิทธิ์ ทองบริสุทธิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

● ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พิธีจัญอักษร

พระมหาเอกลักษณ์ จิตตเทโว
นายสุภฐาน สุดาจันทร์
นายธานี สุวรรณประทีป
นายสุรัตน์ คำโสภา

งานสมาชิก

นายสุภฐาน สุดาจันทร์

บันทึกข้อมูล

นายจิระศักดิ์ ธารสุขกระจำง

นายสินชัย วงษ์จำนงค์
นางสาวสุจิตรา ชวดรัมย์
นายสันทัต จันทร์ทาทอง

งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

นายนพดล เพ็ญประชุม

● **นิติกร**

นายธวัช แยมปิว

● **ภาพ/ศิลปะ**

พระมหาสุระศักดิ์ ธีรวโส

● **ออกแบบปก**

นางสาวจุฬารัตน์ วิชานาติ

● **จัดรูปเล่ม**

นายสมบุญรณ์ เฟ่งพิศ

● **พิมพ์ที่**

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๑๑- ๑๗ แขวงบรมมหาราชวัง

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๒๓ ๕๖๒๔ โทรสาร ๐๒ ๖๒๓ ๕๖๒๓

● **จำนวนที่ตีพิมพ์ ๕๐๐ เล่ม**

วารสารมหาจุฬาริชาการ
เป็นสมาชิกเครือข่ายวารสารวิชาการ
ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (JSH)

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐ ได้รวบรวมบทความวิชาการของผู้บริหาร คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย รวมถึงคณาจารย์ต่างสถาบัน ร่วมส่งบทความทางวิชาการมาร่วมตีพิมพ์ เพื่อเป็นเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ทำให้มีคณาจารย์ ได้มีโอกาสได้ศึกษาพุทธธรรมและการนำไปประยุกต์กับศาสตร์สมัยใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักคำสอนทางพระศาสนา อันเป็นการบริการวิชาการแก่สังคม

ในครั้งนี่ กองบรรณาธิการและคณะทำงานฝ่ายประสานงาน ได้รับเกียรติจากผู้เขียนทั้งภายในและภายนอก ส่งบทความทางวิชาการ จำนวน ๔ บทความและบทความวิจัย จำนวน ๑๑ บทความเพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๕ บทความ ประกอบด้วยเนื้อหาภาคภาษาไทย ๑๔ บทความ และภาคภาษาอังกฤษ ๑ บทความ และมีบทวิจารณ์หนังสือ “๔๗ เรื่องต้องรู้ก่อนไปหาหมอ อย่าให้หมอฆ่าคุณ” ซึ่งเป็นผลงานของ คนโต มะโกะโตะ ซึ่งรายละเอียดบทความต่างๆ กองบรรณาธิการ ได้กล่าวถึงเนื้อหาของแต่ละบทความโดยสรุปภายในเล่ม ดังนี้

บทความที่ ๑ เรื่อง “**กรรมฐานในพระพุทธศาสนา : บทเรียนจากมหาสติปัฏฐานสูตรและความนิยมในสังคมไทย**” โดยพระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. ได้อธิบายถึงกรรมฐานในพระพุทธศาสนา มี ๒ อย่าง คือ สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นวิธีการฝึกฝนจิตใจให้มีสมาธิ และจิตที่มีสมาธิจะส่งผลให้บุคคลมีประสิทธิภาพสูงทำงานทุกอย่างประสบความสำเร็จ กรรมฐานทั้ง ๒ อย่างนี้มีเป้าหมายเดียวกันคือให้จิตมีสมาธิ และเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง ในส่วนวิปัสสนากรรมฐาน ได้นำสติปัฏฐาน ๔ มาใช้ปฏิบัติ ตามหลักไตรสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อกำหนดรู้ธรรมชาติของชีวิตคือขันธ ๕ (นามรูปหรือรูปนาม) ซึ่งเมื่อรู้แจ้งธรรมชาติของชีวิตแล้วก็จะคลายความยึดมั่นถือมั่นได้

บทความที่ ๒ เรื่อง “**ปรัชญาสิ่งแวดล้อมกับพระพุทธศาสนา**” โดย รศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน มีสาระสำคัญที่อธิบายความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงเจริญ ทรัพยากรธรรมชาติก็ยิ่งถูกดักดวงและทำลาย มีข้อน่าสังเกตในประวัติศาสตร์ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ ถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มนุษย์เข้าครอบครองและพิชิตธรรมชาติ มนุษย์มองตัวเองเป็นนาย มีอำนาจและสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเสรีเพื่อความอยู่รอด พฤติกรรมอันไม่ฉลาดนี้มีผลต่อภัยพิบัติทางสิ่งแวดล้อม เช่น ดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น ภัยคุกคามเหล่านี้จะทวีเพิ่มขึ้นอย่างไม่สิ้นสุด トラบใดที่มนุษย์ยังไม่แสวงหาทางออก ปรัชญาสิ่งแวดล้อมซึ่งมีแนวคิดในมิติต่างๆ ต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นถึง ๓ แนวคิดทางปรัชญาตะวันตก ในด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่แนวคิดที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง แนวคิดที่ยึดสิ่งมีชีวิตเป็นศูนย์กลาง และ

แนวคิดที่ยึดนิเวศเป็นศูนย์กลาง แล้วสรุปว่า พระพุทธศาสนา ซึ่งได้อุบัติขึ้นมาไม่น้อยกว่า ๒๕๐๐ ปี ในสมัยพุทธกาลนั้น ยังไม่มีความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมได้กล่าวไว้ชัดเจนแล้วในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงเป็นโลกวิทู คือ เป็นผู้รู้แจ้งโลก

บทความที่ ๓ เรื่อง “วิธีคิด ‘หลักพรหมวิหาร’ สู่การทำวิจัยทางพระพุทธศาสนา” โดย ผศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก และ รศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มีสาระสำคัญอธิบายหลักพรหมวิหารสู่การทำวิจัยทางพระพุทธศาสนา เมื่อศึกษาแล้วสามารถยืนยันว่า ‘หลักพรหมวิหาร’ เป็น ‘ต้นแบบ ตัวแบบ รูปแบบ’ ของการวิจัยสากล ด้วยการเข้าไปพบเห็นปัญหาหรือทุกข์ (อุเบกขา) แล้วเกิดความรักความปรารถนาดี (เมตตา) เกิดความสะเทือนใจจึงออกไปช่วยเหลือเกื้อกูลจนผู้อื่นหลุดพ้นจากปัญหาหรือทุกข์นั้น (กรุณา) แล้วเกิดพลอยยินดีด้วย (มุทิตา) ซึ่งมีความตรงกับความหมายของการวิจัยที่หมายถึงการค้นหาการแสวงหา เมื่อค้นหาแสวงหาแล้วพบความจริง จนก่อให้เกิดความรู้ใหม่และหลักฐานใหม่ และนำไปสู่การทำวิจัยต่อไปอย่างไม่รู้จักจบ

บทความวิจัยที่ ๔ เรื่อง “ภาพสะท้อนหลักธรรมบางประการจากกฎหมายโบราณอีสาน โดยสังเขป กรณีศึกษา กฎหมายโบราณสาเกตุนครและฉบับวัดดาวดึงส์” โดย ผศ.ดร.ศิวัช ศรีโกลางกุล, อาจารย์อานาจ พรหมกัลป์ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น อธิบายถึงวัตถุประสงค์ ๒ ข้อ คือ หลักธรรมจากกฎหมายโบราณสาเกตุนครและฉบับวัดดาวดึงส์ และภาพสะท้อนหลักการอยู่ร่วมกันในสังคมจากกฎหมายโบราณสาเกตุนครและฉบับวัดดาวดึงส์ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๖ ท่าน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอรรถาธิบายและพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่าการปกครองสังคมอีสานในอดีตมักจะอ้างอิงในหลักของพระพุทธศาสนาเป็นหลัก กฎหมายมักจะมีการบัญญัติให้บุคคลในสังคมเคารพต่อพระพุทธศาสนาอย่างสูงสุด ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการปกครองท้องถิ่น แม้ว่าในขณะนั้นกฎหมายโบราณมีจำนวนมাত্রาน้อยและจัดเรียงไว้ไม่เป็นหมวดหมู่ แต่เป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า สังคมในสมัยก่อนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สังคมไม่สลับซับซ้อนมากนัก

บทความวิจัยที่ ๕ เรื่อง “การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีบ้านถ่อนนาลับ หมู่ที่ ๑ ตำบลถ่อนนาลับ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี” โดย ผศ.นวรรตน์ บุญภิกษะ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้เสนอวัตถุประสงค์ ๒ ข้อ คือศึกษากลไกและกระบวนการในการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปรับตัวของชุมชนภายใต้บริบทของระบบ

(๘)

เศรษฐกิจในปัจจุบัน และวิเคราะห์แนวทางในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ชุมชนบ้านถ่อนนาลับเป็นชุมชนที่มีความสามารถโดยมีพื้นที่ฐานความมีจิตสำนึกที่ต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี มีความรัก มีน้ำใจ มีความเอื้ออาทรต่อกัน สามารถที่จะวิเคราะห์ปัญหา เลือกแนวทางการไขแก้ปัญหไปสู่การแก้ไขได้สำเร็จและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคือของชุมชน ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี

บทความวิจัยที่ ๖ เรื่อง “**บูรณาการพุทธธรรมกับระบบการดูแลสุขภาพพระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุของอำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ**” โดย พระราเชนทร์ วิสารโท, ผศ.ดร. ได้เสนอวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือศึกษาแนวคิดและหลักปฏิบัติในการดูแลสุขภาพพระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุตามแนวพุทธและวิทยาการสมัยใหม่ ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในระบบการดูแลสุขภาพพระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุของอำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ และบูรณาการพุทธธรรมกับระบบการดูแลสุขภาพพระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุของอำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ในคำสอนทางพระพุทธศาสนา การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพมีความสุขที่แท้จริงเป็นสิ่งสำคัญ จึงสอนให้ปฏิบัติทางกายและจิตใจควบคู่กันไปอย่างพอดีตามหลัก มัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งสรุปได้ในหลักภาวนา ๔ คือ ภาวิตกาย มีกายที่พัฒนาแล้ว ภาวิตศีล มีศีลที่พัฒนาแล้ว ภาวิตจิต มีจิตที่พัฒนาแล้ว และภาวิตปัญญา มีปัญญาที่พัฒนาแล้ว ซึ่งผู้สูงอายุสามารถนำมาบูรณาการเพื่อสร้างความสุขในชีวิตได้ โดยมีรูปแบบกิจกรรม คือ สุขสบาย สุขสนุก สุขสง่า สุขสว่าง และสุขสงบ

บทความวิจัยที่ ๗ เรื่อง “**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ**” โดย ดร.สิทธิพร เกษจ้อย, พระวรชาติ ทะสา, พระมหาสังจรรย์ ไร่สงวน ได้เสนอวัตถุประสงค์หลัก คือศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้านคือ สภาพแวดล้อมชุมชน โรงเรียน ครอบครัว และพฤติกรรมของนักเรียน อยู่ในระดับน้อย ($x = ๒.๓๑$) โดยมีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน โดยทำความเข้าใจและรับฟังสภาพปัญหาของนักเรียน

และผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือและมีมาตรการและควบคุมร้านค้าภายในชุมชน ในการ
งดจำหน่ายสุรา บุหรี่ให้กับเด็กนักเรียนหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เพื่อลดอัตราความเสี่ยงของ
เด็กนักเรียนในการมั่วสุมสิ่งเสพติด

บทความวิจัยที่ ๘ เรื่อง “**คัมภีร์วินัยวินิจฉัยและอุตตรวินิจฉัย : การแปลและศึกษาวิเคราะห์**”
โดย ดร.เสฐียร ทังทองมะดัน มจร วิทยาเขตนครราชสีมา ได้เสนอวัตถุประสงค์ในการวิจัยเชิงเอกสาร
๓ ข้อ คือ ศึกษาความเป็นมาคัมภีร์วินัยวินิจฉัยและอุตตร-วินิจฉัย ในด้านประวัติและผลงานผู้แต่ง
การแต่ง และลักษณะการประพันธ์ ศึกษา โครงสร้าง เนื้อหาสาระของคัมภีร์วินัยวินิจฉัยและอุตตร-
วินิจฉัย และ ศึกษาองค์ความรู้การวินิจฉัยพระวินัยในคัมภีร์วินัยวินิจฉัยและอุตตรวินิจฉัย ผลการศึกษา
พบว่า คัมภีร์วินัยวินิจฉัยและอุตตรวินิจฉัย เป็นผลงานของพระพุทธทศตมหาเถระ ท่านแต่งรวบรวม
เนื้อหาจากคัมภีร์พระวินัยปิฎก แต่งเป็นร้อยกรองทั้งเล่ม โครงสร้างของทั้งสองคัมภีร์ ประกอบด้วย
คัมภีร์วินัยวินิจฉัยว่าด้วยเรื่องสิกขาบทของภิกษุและภิกษุณี มหาวรรค และจุลวรรค ส่วนคัมภีร์อุตตร-
วินิจฉัย ว่าด้วยเรื่องในคัมภีร์ปริวาร คัมภีร์ทั้งสองนี้แต่งเป็นร้อยกรอง โดยใช้ฉันทลักษณ์ องค์ความรู้
การวินิจฉัยพระวินัยในคัมภีร์วินัยวินิจฉัยและอุตตรวินิจฉัย เป็นการวินิจฉัยสิกขาบท ที่ประกอบด้วย
สถานที่ บุคคล วัตถุ อาบัติ อนาบัติเป็นต้น

บทความวิจัยที่ ๙ เรื่อง “**รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน**” โดย ดร.กวีศร์ โพธิพิทักษ์ รศ.ดร.นันทิยา น้อยจันทร์ อ.ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้เสนอวัตถุประสงค์หลัก เช่น พัฒนารูปแบบ
ความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารการศึกษาชั้นพื้นฐาน ได้แก่ วิเคราะห์องค์ประกอบความฉลาด
ทางสังคมของผู้บริหารการศึกษาชั้นพื้นฐาน สร้างรูปแบบความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารการศึกษา
ชั้นพื้นฐาน และ ประเมินรูปแบบความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารการศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอน
การวิจัย ๓ ขั้นตอน อาทิเช่น วิเคราะห์องค์ประกอบความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารการศึกษา
ชั้นพื้นฐาน โดยศึกษาเอกสารสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ๗ คน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ๑๓๙ โรงเรียน
จำนวน ๕๕๖ คน ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารการ
ศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้ ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะทางสังคมของผู้นำ การสื่อสาร
และการจูงใจ การตระหนักรู้ต่อสังคม การสื่อสัมพันธ์ทางสังคม การสนทนาทางสังคม และบุคลิกภาพ
ทางสังคม ตลอดจนรูปแบบความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารการศึกษาชั้นพื้นฐาน และการประเมิน
รูปแบบความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารการศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นไปได้ และความเป็น
ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

(๑๐)

บทความวิจัยที่ ๑๐ เรื่อง “**วิเคราะห์อิทธิพลของภาษาต่ออำนาจและอัตตาตามแนวคิดของพระธรรมกীরติ**” โดย อาจารย์อรพรรณ สุชาติกุลวิทย์ ได้เสนอวัตถุประสงค์หลัก คือศึกษาทฤษฎีความรู้ตามแนวคิดพระธรรมกীরติ (Dharmakīrti) ศึกษาปรัชญาภาษาตามแนวคิดพระธรรมกীরติ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีความรู้และปรัชญาภาษาตามแนวคิดพระธรรมกীরติ จากการศึกษาทฤษฎีความรู้และปรัชญาภาษาในทัศนคติของพระธรรมกীরติ จะเห็นได้ว่า ความรู้ที่ได้มาจากทั้งทางประจักษ์และทางอนุมานล้วนมีความสัมพันธ์กับภาษาในฐานะเป็นทั้งเป็นประธานและเหตุผล ทำให้ทราบถึงการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีความรู้และปรัชญาภาษาตามแนวคิดของพระธรรมกীরติ ได้เป็น ๒ รูปแบบดังนี้ (๑) ระดับสาเหตุและผลลัพธ์ (๒) ระดับรู้ตามความเป็นจริง

บทความวิจัยที่ ๑๑ เรื่อง “**สังวรรณนา : วิธีอธิบายความธรรมบทอรรถกถาและธรรมบทมหาฎีกา**” โดย พระศรีคัมภีร์ญาณ มีสาระสำคัญอธิบายถึงสังวรรณนามี ๒ ประเภท คือ (๑) อธิบายความของบททั่วไป ๓ ประการ คือ อุลลึงคสังวรรณนา คือ อธิบายความของบทโดยประกอบด้วยอิติ ศัพท์ที่บทตั้ง วุตติสังวรรณนา คือ อธิบายความของบทแบบต่อเนื่องกันไป สัมพันธ์สังวรรณนา คือ อธิบายความของบทแบบเชื่อมสัมพันธ์บท (๒) อธิบายความบท ๔ บท คือ อธิบายความบทนาม อธิบายความบทอุปสัค อธิบายความบทนิบาต และอธิบายความบทอาชยาต แล้วได้เสนอผลวิจัยว่า สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าและพระสาวกได้อธิบายความสังวรรณนาบทบาฬีไว้ด้วยพระองค์เอง ต่อมาประมาณพุทธศตวรรษที่ ๙-๑๐ พระพุทธโฆสจารย์ได้อธิบายความบทบาฬีไว้ ในพุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๘ พระฎีกาจารย์ได้อธิบายความแห่งอรรถกถาบทาฬีนั่นๆ ไว้

บทความวิจัยที่ ๑๒ เรื่อง “**หลักการเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยในพระพุทธศาสนาเถรวาท**” โดย อาจารย์คะนอง ปาสิภัทรานุกร ผู้เขียนเสนอวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ศึกษาหลักการเสียงข้างมากในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาหลักการปกป้องสิทธิของเสียงข้างน้อยในพระพุทธศาสนาเถรวาท และศึกษาหลักการเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยในพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร อาศัยข้อมูลจากพระไตรปิฎกและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ในพระพุทธศาสนาเถรวาท สังฆกรรมทุกชนิดต้องใช้เสียงข้างมากเด็ดขาด ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะตัว คือภิกษุทุกรูปในที่ประชุมนั้นต้องเห็นชอบ หากมีการคัดค้านแม้แต่เสียงเดียว สังฆกรรมจะเป็นอันยกเลิกไปก่อน จนกว่าจะมีมติเป็นเอกฉันท์ ไม่มีเสียงคัดค้านใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งไม่มีหลักการปกป้องสิทธิของเสียงข้างน้อยในพระพุทธศาสนาเถรวาท แม้จะมีการใช้หลักเอกราชในการระงับข้อพิพาทในสังคมสงฆ์ แต่จะไม่ได้มีหลักการรับฟังความเห็นของเสียงข้างน้อยแต่อย่างใด การจับสลาก

ทำได้ทั้งเปิดเผย ปกปิดและกระซิบบอก ทำให้มองได้ว่า ไม่มีความโปร่งใส อีกทั้งไม่เคารพเสียงข้างน้อย ที่เป็นฝ่ายอธรรมวาที

บทความวิจัยที่ ๑๓ เรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการให้การศึกษแก่นักเรียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดย อาจารย์สมใจ ตันติวัดน์ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ ๓ ข้อคือ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีตามหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องในการศึกษแก่นักเรียน ศึกษาหลักธรรมและพุทธวิธีที่นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษแก่นักเรียน เสนอรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการศึกษแก่นักเรียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ใช้วิธีการศึกษาข้อมูล ๓ ส่วนคือ ๑) คัมภีร์พระพุทธศาสนาและจิตวิทยา ๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๒ ท่าน ๓) การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการให้การศึกษแก่นักเรียนแบบใหม่นี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญในการศึกษา ๔ ส่วน คือ ๑) ผู้รับการศึกษา (นักเรียน) ควรมีหลักอิทธิบาท ๔ และโยนิโสมนสิการ ๒) ผู้ให้การศึกษา (ครู) ควรมีคุณธรรมสำคัญ คือ พรหมวิหาร ๔ และกัลยาณมิตร รวมทั้งมีความสามารถในการใช้เทคนิคกระบวนการศึกษา ๙ ขั้น แก่นักเรียน ๓) เทคนิคกระบวนการศึกษา จากการบูรณาการเทคนิคการศึกษาของ คาร์ล แรนซัม โรเจอร์ส ๗ ขั้น ร่วมกับพุทธลีลาการสอน ๔ และหลักไตรสิกขา ได้เป็นเทคนิคกระบวนการศึกษแก่นักเรียน ๙ ขั้น ๔) การประเมินผลการให้การศึกษด้วยหลักภavana ๔

Article I “Philosophy of Creating Peace in Buddhism” By Adarasupally Nataraju, Phramaha Somphong Unyo and Phrapalad Somchai Damnoen . The authors proposed that : In terms of creating peace, philosophy is reasonably said to have the method to create peace that is the method of dialogue and morality. As for dialogue, it might be considered as the initial step for creating the peace. Anyway, morality is one of those factors for creating peace because it separately involves training process, especially how to train mind. Regarding Buddhism, there are certainly two kinds of peace; namely, external peace and inner peace. External peace is concerned with how to live one’s life with others in society peacefully. With this, five precepts which are well- known among the Buddhists as a moral law are practically used as a social regulation in which people in the society should comply with stringently. Thus, the process of creating the external peace in Buddhism relies on moral discipline that is five precepts. As for inner peace, it inevitably depends on getting mind trained. Since violence results

(๑๒)

from hatred mind, Buddhism turns to utilize the discipline of patience (Khanti) so as to prevent the undesirable situation that causes violence. Apart from patience, it is the discipline of Loving-kindness (Metta) so as to suppress harsh emotion and calm mental activities. According, discipline of patience and Loving-kindness are said to be the disciplines of getting mind trained.

บทวิจารณ์หนังสือ “๔๗ เรื่องต้องรู้ก่อนไปหาหมอ อย่าให้หมอฆ่าคุณ” โดย นายสุภฐาน สุดาจันทร์, นายสุชญา ศิริธัญญกร บทความนี้นำเสนอในประเด็น "ความรู้สุขภาพองค์รวม" ซึ่งช่วยให้มีชีวิตยืนยาวและแข็งแรง ห่างไกลยาและการรักษาที่ไม่จำเป็น หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเขียนของ คนโต มะโกะโตะ ประเทศญี่ปุ่น เป็นการเปิดมุมมองให้ตนเองรักษาสุขภาพก่อนที่จะไปหาหมอ

สำหรับรายละเอียดบทความทั้งหมดนี้ ผู้ใคร่ต่อการศึกษา สามารถเรียนรู้ได้จากบทความดังกล่าว ในวารสารฉบับนี้ และพบกันอีกในวารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

บรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาริชาการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	(๖)
กรรมฐานในพระพุทธศาสนา: บทเรียนจากมหาสติปัฏฐานสูตรและความนิยมในสังคมไทย พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร.	๑
ปรัชญาสิ่งแวดล้อมกับพระพุทธศาสนา รศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน	๒๑
วิธีคิดหลักพรหมวิหารสู่การทำวิจัยทางพระพุทธศาสนา ผศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก, รศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์	๓๘
ภาพสะท้อนหลักการอยู่ร่วมกันจากกฎหมายโบราณอีสาน : กรณีศึกษา กฎหมายโบราณสาเกตุนครและฉบับวัตดาวดึงส์ ผศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล, อำนาจ พรหมกัลป์	๕๕
การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีบ้านถ่อนนาลับ หมู่ที่ ๑ ตำบลถ่อนนาลับ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผศ.นวรรตน์ บุญภิละ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	๖๖
บูรณาการพุทธธรรมกับระบบการดูแลสุขภาพพระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ของอำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ พระราเชนทร์ วิจารณ์โท,ผศ.ดร.	๗๖
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดร.สิทธิพร เกษจ้อย, พระวรชิต ทะสา, พระมหาสัจจรักษ์ ไธสงวน	๙๒
คัมภีร์วินัยวินิจัยและอรรถวินิจัย : การแปลและศึกษาวิเคราะห์” ดร.เสฐียร ทังทองมะดัน มจร วิทยาเขตนครราชสีมา	๑๐๒
รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดร.กวีศร์ โพธิพิทักษ์	๑๑๓
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีความรู้กับปรัชญาภาษาในทัศนคติของพระธรรมกิติ อาจารย์อรพรรณ สุชาติกุลวิทย์	๑๓๐

(๑๔)

สังฆวรรณนา : วิธีอธิบายความธรรมบทอรรถกถาและธรรมบทมหาฎีกา พระศรีคัมภีร์ญาณ	๑๔๔
หลักการเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยในพุทธศาสนาเถรวาท อาจารย์คะนอง ปาสิภัทรางกูร	๑๕๕
การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการให้การปรึกษาแก่นักเรียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อาจารย์สมใจ ตันติวัฒน์	๑๗๐
Philosophy of Creating Peace in Buddhism Adarasupally Nataraju Phramaha Somphong Unyo and Phrapalad Somchai Damnoen	๑๘๕
บทวิจารณ์หนังสือ “๔๗ เรื่องต้องรู้ก่อนไปหาหมอ อย่าให้หมอฆ่าคุณ” นายสุชญา ศิริธัญญกร นายสุภฐาน สุดาจันทร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬาริชาการ	๑๙๖
ภาคผนวก	
- คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาริชาการ	๒๐๒
- แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงในวารสารมหาจุฬาริชาการ	๒๐๘
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารมหาจุฬาริชาการ	๒๑๐
- ขั้นตอนการดำเนินงานของวารสารมหาจุฬาริชาการ	๒๑๑